

Wojciech Wencel urodził się w 1972 roku w Gdańsku w rodzinie nauczycielskiej. Studiował filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim (1990-1995). Wybrał specjalność edytorską. Pracę magisterską napisał na temat *Olów i tlen. O poezji Adama Zagajewskiego po roku 1982*. W latach 1995-1998 był słuchaczem studiów doktoranckich i jako doktorant prowadził zajęcia z literatury współczesnej. Był i jest też eseistą oraz felietonistą. Pracował kolejno w redakcji czasopism: gdańskich „Przedproży”, ogólnopolskich – „Fronda”, „POSTygodnik” (wydawany w końcu lat dziewięćdziesiątych dodatek do „Nowego Państwa”) i „44 / Czterdzieści i Cztery. Magazyn Apokaliptyczny”. W latach 1998-2002 należał do Rady Programowej TVP, w końcu kadencji pełniąc funkcję wiceprzewodniczącego.

Jako felietonista współpracował z tygodnikami: „Nowe Państwo” (1999 i później, kiedy zmieniała się częstotliwość wydawania tego pisma), „Ozon” (2005-2006), „Wprost” (2006-2008), „Gość Niedzielny” (od 2006), „Gazeta Polska” (2011-2013), „W Sieci” (od 2014). Jako poeta i eseista należał do stałych współpracowników „Brulionu”, „Toposu” i „Arcanów”. Będąc dwudziestoletnim studentem debiutował wierszem *Kamień* w dwutygodniku „Gwiazda Morza” 1992 nr 27.

Badacze literatury najnowszej proponowali ogólny podział jego twórczości poetyckiej na trzy fazy: estetyzującą, niejako akademicką, klasycystyczną; następnie – od 2005, czyli od poematu *Imago mundi* – bliższą codziennemu życiu, w którym poszukuje się śladów działania Boga, a także trzecią, od 2010 roku, zwróconą ku zagadnieniom polskiej historii. Wojciech Wencel wydał dotąd czternaście książek poetyckich: *Wiersze*, Biblioteka „Ogrodu Książ” 1995; *Oda na dzień św. Cecylii*, Marabut, Biblioteka „Tytułu” 1996 (właśc. 1997); *Oda*

chorej duszy, Biblioteka „Brulionu” 2000; *Ave Maria* – arkusz poetycki dwumiesięcznika „Topos” 2001; *Ziemia Święta*, Wydawnictwo Literackie 2002; *Wiersze zebrane*, Fronda i „Apostolicum” 2003; *Imago mundi*, Wydawnictwo AA i Fronda 2005; *Podziemne motyle*, Nowy Świat 2010; *De profundis*, Arcana 2010; *Małe Betlejem/Christastide* – druk bibliofilski wydany przez Mordellus Press (Berlin 2011) w opracowaniu graficznym Piotra Mordela, według koncepcji i w opracowaniu introligatorskim Piotra Wójcika (Toronto); *Oda do śliwowicy*, Arcana 2012; *Epigonia*, Arcana 2016; *Wiersze wybrane*, Arcana 2017; *Polonia aeterna*, Arcana 2018.

Zarówno w poezji, jak i eseistyce (np. *Przepis na arcydzieło* – 2003) Wojciech Wencel podtrzymywał przekonanie, że ciągłość tradycji przez długie stulecia jest koniecznym warunkiem doniosłości osiągnięć artystycznych, zaś kultywowanie tradycji jednoczy w perspektywie historycznej polską i śródziemnomorską, łacińską wspólnotę kulturową. Wencel stale ukazuje wartość twórczego konserwatyizmu, klasycznego ładu połączonego z najlepszymi tradycjami romantyzmu. Poeta podejmuje świadomą grę z konwencjami literackimi, zestawiając neoromantyzm, mesjanizm i neoklasycyzm, uniwersalne motywy chrześcijańskie i realia polskiej historii. Jego twórczość interpretuje się często w kontekście romantycznych idei, ale klasycyzujących form literackich. Odpowiedników wrażeń estetycznych, jakich dostarcza liryka Wencela, warto szukać w malarstwie nurtu symbolistycznego, np. Jacka Malczewskiego.

Debiutancki tomik Wojciecha Wencela, *Wiersze* (1995) uhonorowano Nagrodą im. Kazimierzy Iłakowiczówny za najlepszy debiut poetycki w 1995 roku. Dwukrotnie autor *Ody na dzień św. Cecylii* znalazł się wśród nominowanych do Nagrody im. Józefa Mackiewicza, którą otrzymał ostatecznie za tom *De profundis*. Poeta uzyskał nominację do Nagrody Nike w roku 1997. Wtedy też został zwycięzcą Konkursu Poetyckiego im. X. Józefa Baki a następnie – laureatem Nagrody Fundacji im. Kościelskich (2000). W 2011 pisarza uhonorowano go Nagrodą Literacką im. Franciszka Karpińskiego, a nominowano do Nagrody Totus Tuus. W 2017 roku autor *De profundis* został laureatem Nagrody Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w 2018 Medalu Stulecia Odzyskania Niepodległości, odznaczenia przyznawane przez premiera, a w 2020 dorocznej Nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dziedzinie literatury. Wydawano przekłady wierszy Wencela na język angielski, czeski, hiszpański, niemiecki, rosyjski, szwedzki oraz ukraiński.

Bibliografia (wybór)

Teksty literackie, publicystyka, rozmowy

- Ave Maria* [arkusz poetycki] 2001, „Topos” 4-5.
- De profundis*, Kraków 2010.
- Epigonia*, Kraków 2016.
- Imago mundi*, Warszawa - Kraków 2005.
- Lechoń. Rycerz i faun. Biografia poety*, Kraków 2021.
- Listy z podziemia. Felietony*, Łomianki 2013.
- Małe Betlejem/Christmastide* (2011) – druk bibliofilski wydany w Berlinie przez Mordellus Press w opracowaniu graficznym Piotra Mordela, wg koncepcji i w opracowaniu instroligatorskim Piotra Wójcika (Toronto).
- Niebo w gębie. Felietony*, Kraków 2010.
- Oda chorej duszy*, Kraków - Warszawa 2000.
- Oda do śliwowicy*, Kraków 2012.
- Oda na dzień św. Cecylii*, Gdańsk 1996.
- Podziemne motyle*, Warszawa 2010.
- Polonia aeterna*, Kraków 2018.
- Przepis na arcydzieło. Szkice literackie*, Kraków 2003.
- Wencel gordyjski. Wybór felietonów*, Poznań 2011.
- Wiersze*, Warszawa 1995.
- Wiersze wybrane*, Kraków 2017.
- Wiersze zebrane*, Warszawa - Ząbki 2003.
- Wierzyński. Sens ponad klęską. Biografia poety*, Kraków 2020.
- Zamieszkać w katedrze. Szkice o kulturze i literaturze*, Warszawa – Ząbki 1999.
- Ziemia Święta*, Kraków 2002.

Rozmowy

- Boimy się własnej wielkości*. Rozmowę przeprowadził Aleksander Kłos, „Tygodnik Solidarność” 2013, nr 15, s. 30-32.
- Poezja jest dla mnie modlitwą*. Z Wojciechem Wenclem rozmawiają Anna Czartoryska-Sziler i Dariusz Kawa, „Arcana” 2016, nr 4.
- Płoniemy a nie ginimy*. Rozmowę przepr. Agnieszka Żurek, „Nasz Dziennik” 2011, nr 263, s. 14-15.
- Polska cywilizacja jest potęgą*. Rozmowę przeprowadził Stanisław Żaryn, „Uważam Rze” 2012, nr 5, s. 58-60.
- Rzeczpospolita Obojga Światów*, „Nasz Dziennik” 2010, nr 271, s. 18.
- Smoleńsk – ciąg dalszy polskich dziejów*. Rozmowa Jacka i Michała Karnowskich, „W Sieci” 2014, nr 15, s. 22-25.

Śpiew w ciemności. Z Wojciechem Wenclem rozmawia S. Babuchowski, „Nowe Książki” 2022, nr 6.

Wybieram upór i trwanie. Rozmowę przeprowadził Krzysztof Masłoń, „Rzeczpospolita” 2011, nr 263, s. P2-P3.

Żyjemy w erze barbarzyństwa. Z Wojciechem Wenclem rozmawia A.R. Potocki, „W Sieci” 2017, nr 10.

Z prac redakcyjnych

J. Lechoń, *Kasandra się myli*, PIW, Warszawa 2018 (wybór i wstęp)

Bohuslav Reynek, *Odlot jaskółek*, przeł. A. Babuchowski, Wydawnictwo Arcana, Kraków 2019 (wstęp)

Przekłady

Die Koenigin von Delft, przeł. Renate Schmidgall, „Ansichten” 1996, [t.] 7 (1995), s. 158.

Strofy gdańskie = Danziger Verse 1992 [w tym zbiorze]

W antologiach

Oda na dzień św. Cecylii oraz *Oda chorej duszy* w antologii *Oda w poezji polskiej*, red. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 2009, seria „Biblioteka Narodowa”.

Opracowania poezji Wojciecha Wencła

S. Babuchowski, *Sakrament z wygasłych słów*, [rec. tomu *Epigonia*], „Pastores” 2017, nr 4.

A. Bednarska [G. Górny], *Oda chorej duszy*, „Fronda” nr 21-22 (2000).

K. Bieńkowska, *Królestwo za księgozbiór*, „Nowe Książki” 1996, nr 3.

S. Chwin, *Wiersze Wojciecha Wencła*, „Tytuł” 1994, nr 4, s. 100-107.

S. Chyczyński, *Co jest miarą wielkości*, „Arcana” 2018, nr 5.

S. Chyczyński, *Kiedy z podziemia wylecą motyle*, „Arcana” 2010, nr 6.

M. Czermińska, *Muzyka w zimie*, „Tytuł” 1997, nr 2.

T. Dąbrowski, *Człowiek jest poetą, modlitwa jest wierszem*, „Odra” 2002, nr 12.

J. Drzewucki, *Plótno i papier*, „Twórczość” 1996, nr 1.

J. Drzewucki, *Wiara i ład*, „Rzeczpospolita” 1997, nr 59.

K. Dybciak, *O ważnych sprawach tym razem z fantazją i humorem*, „Arcana” 2018, nr 6.

J. Gizella, *Poeta wolność ubezpieczający*, „Arcana” 2011, nr 5.

M. Gojżewska, *Klasyczna metryka dzisiaj?*, „Pro Arte” 2001, nr 14/15.

D. Heck, *Romantyzm, neoromantyzm i neoklasycyzm. O poezji Wojciecha Wencła*, „Cywilizacja” nr 62 (2017).

D. Heck, *Najnowszy wybór poezji Wojciecha Wencła*, „Arcana” 2018, nr 1-2.

D. Heck, *Topika, tren i tło. O poezji Wojciecha Wencła*, Kraków-Bielsko-Biała 2019.

J. Jurkowski, *Po co klasycyzm? Przemiany recepcji tradycji śródziemnomorskiej w najnowszej literaturze polskiej – przypadek Wojciecha Wencła i Przemysława Dakowicza*, [w:] *Społeczeństwo polskie dziś. Samoświadomość, uznanie, edukacja*, red. M. Saganiak, M. Werner, M. Woźniewska-Działak, Ł. Kucharczyk, Warszawa 2018.

J. Klejnocki, „*Tak ja mrąc żyję*”, „Czas Kultury” 1997, nr 2.

K. Koehler, *Wojciech Wencel czyli o wierszowaniu ocalającym*, „Fronda” nr 8 (1997).

W. Kruszewski, *Nie zawsze fragment*, „Akcent” 2006, nr 3.

K. Kuczkowski, *Oda chorej duszy*, „Topos” 2000, nr 3-4.

W. Kudyba, „*Pieśń ciała*” w *poezji Wojciecha Wencła*, „Ethos” 2008, nr 2-3.

W. Kudyba, *Poeta wyklętych, poeta wyklęty*, „Plus – Minus” (dodatek do dziennika „Rzeczpospolita”) 20-21 sierpnia 2016.

- W. Kudyba, *Pragnienie całości*, „Tygodnik Powszechny” 2006, nr 5, dodatek „Książki w Tygodniku”.
- W. Kudyba, *Świat uświęcony*, „Polonistyka” 2004, nr 10.
- A. Legeżyńska, *Forma i ból (o nowych wierszach Wojciecha Wencla)*, „Polonistyka” 2000, nr 8.
- A. Legeżyńska, *Poszukiwanie sacrum*, „Zeszyty Karmelitańskie” 2001, nr 4.
- W. Ligęza, *Wiecznie splecione*, „Nowe Książki” 2000, nr 11.
- S. Matusz, „*Żołnierze wycięci z lasu*” (*obraz podziemia antykomunistycznego w poezji Wojciecha Wencla*), „Arcana” 2018, nr 5.
- A. Nasiłowska, *Poezja i wiara*, „Nowe Książki” 2002, nr 10.
- K. Niewiadowski, *Metafizyczny dreszcz*, „Przegląd Powszechny” 2011, nr 4.
- Oda w poezji polskiej. Antologia*, oprac. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 2009.
- J. Nowak, „*Odnaleźć co zaginęło w morowy czas / żeby się słowa zakorzeniły raz*”. *Prolegomena do rozważań o nowych książkach poetyckich Wojciecha Wencla*, „Topos” 2018, nr 6.
- K. Pieńkosz, *Będę chwalił Pana*, „Sycyna” 1997, nr 70.
- K. Pieńkosz, *Elegia do pokuty mającego się*, „Więź” 2001, nr 1.
- M. Piwnikiewicz, *Falowanie w poezji Wojciecha Wencla*, „Nowy Napis” 2022, nr 14.
- M. Sęczek, *Wencel Wojciech* [hasło słownikowe w:] *Polscy pisarze i badacze literatury przełomu XX i XXI wieku. Słownik biobibliograficzny*, oprac. zespół pod red. A. Szałagan, t. 3, Warszawa 2016.
- M. Urbanowski, *De profundis Wojciecha Wencla*, „Zeszyty Karmelitańskie” 2011, nr 1.
- M. Urbanowski, „*Nie ma zbawienia jak tylko przez ziemię...*”, „Arcana” 2002, nr 3.
- M. Urbanowski, *Oczyszczenie*, [w:] tegoż, *Oczyszczenie. Szkice o literaturze polskiej XX wieku*, Kraków 2002.
- M. Urbanowski, *Przygody człowieka wierzącego*, „Arcana” 2006, nr 1.
- W. Wantuch, *Rytmy, czyli wiersze*, „Arkusz” 1997, nr 10, s. 11.
- J. Wiśniewski, *Uwagi o inspiracjach dwu wierszy Wojciecha Wencla* Srebrne i złote oraz *Oda na dzień św. Cecylii*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Polonica” z. 9 (2007).
- M. Woźniak-Łabieniec, *Jakby ich nie było. O tomie Polonia aeterna Wojciecha Wencla*, „Arcana” 2018, nr 5.

Dorota Heck